

Posudek na bakalářskou diplomovou práci Lucie Křápkové

Proměny Faidřina vyznání lásky

Oponent: Daniela Jobertová

Lucie Křápková si – vzhledem ke svému zaujetí a zájmům po celé tři roky bakalářského studia nepřekvapivě – jako předmět zkoumání své bakalářské práce vybírá jeden z velkých mýtů, který v průběhu vývoje evropské kultury doznal několika zásadních zpracování, a sice mýtus Faidry. V tomto směru si tedy neklade za cíl zkoumat pole neprobádané, neboť literatura zabývající se proměnami Faidry u různých autorů je v mnoha jazycích rozsáhlá a vlastně dosti vyčerpávající. Studentka explicitně přiznává, že se dotkne i kontextu vzniku her, nicméně jako stěžejní část své práce vidí vlastní analýzu dramatických textů.

Struktura práce je proto velmi jednoduchá: po krátkém obecném úvodu k Faidřinu mýtu následují čtyři kapitoly, z nichž každá je věnovaná jeho jedné autorské podobě, tedy Euripidově, Senecově, Racinově a Kaneové. I tyto kapitoly mají v podstatě stejnou strukturu: dílčí úvod statě tvoří krátké představení autora a doby vzniku, informace o vnějším členění hry, typu verše, úloze bohů (či vnější síly) a ostatních postav (zejména chůvy), případně o filozofických či duchovních východiscích autorů. Posledně jmenované však nerozebírá diplomantka do srovnatelné šíře u všech autorů: sice zmiňuje důležitost křesťanské morálky a zdá se, že ji nachází již u Senecy (kde podle ní figuruje vedle stoické etiky), nicméně třeba u Racina nezmiňuje zcela zásadní ovlivnění autora jansenistickým učením, v němž byl vychován v opatství Port-Royal a v jehož světle se postava Faidry též může vykládat (a dlouho vykládala, možná až příliš houževnatě a jednostranně) jako spravedlivá bytost, jíž se nedostalo boží milosti.

Dále se pak autorka ve všech čtyřech kapitolách zabývá konkrétní podobou klíčových vztahů, a sice vztahů Faidra-Théseus, Théseus-Hippolytos a Faidra Hippolytos; například zjišťuje, jak se v různých textech různou měrou projevuje Hippolytova úcta k otci, všímá si toho, jak Senecův Hippolytos projevuje zájem o stav chůvy, Thésea, Faidry i jejích dětí, a jak Racinův Hippolytos zřetelně vidí kladné i záporné stránky svého otce. V linii Euripides-Seneca-Racine se postavy stávají plastičtějšími a citově bohatšími, jak je ostatně v evropské dramatice kladen větší a větší důraz na psychologii a vnitřní život postav; z této linie se ostatně Sarah Kane svým specifickým posunem ve vztazích mezi postavami vymyká. Autorka si všímá podstatných detailů (například fyzických změn, jimiž Faidra v důsledku své vášně prochází – bledne, rudne atd.). Největší pozornost je věnována vlastnímu vyznání lásky, jeho artikulaci pomocí zástupného

prostředku u Euripida, Senecy a Racina (buď zásahem chůvy, anebo Faidřiným připodobněním Hippolyta k Théseovi) anebo přímo (u Kaneové).

Závěr práce je věnován srovnání jednotlivých verzí, shrnutí zásadních posunů jak v postavách, tak ve světech, v nichž se postavy pohybují: Křápková Faidru totiž sleduje též optikou duchovní, vedoucí od krize polyteistického náboženství přes náboženství monoteistické (které představuje nepříliš milosrdný jansenistický bůh, jak ostatně ukazuje francouzský badatel Lucien Goldmann v knize *Le dieu caché ; étude sur la vision tragique dans les Pensées de Pascal et dans le théâtre de Racine*, podle něhož „Racinovy postavy hovoří ke skrytému Bohu, o němž ovšem nevědí, zda jim naslouchá“) až po svět bez Boha u Kaneové, a paralelně od plného podvolení božské moci přes objevení vlastní vůle a osobní zodpovědnosti („libre arbitre“) až po dnešní rozpad osobnosti a její integrity.

Autorka tímto srovnáním verzi svoji práci ukončuje; nepouští se tedy již do zamyšlení nad proměnou tragického údělu od antiky přes raný novověk až po současnost. Ostatně jistě by šlo o téma zdaleka překračující možnosti a parametry bakalářského studia. Práce tedy konstatuje něco, co není v zásadě objevné, nicméně činí tak na základě inteligentního, pozorného a citlivého čtení textů; prokazuje autorčinu schopnost všimnout si detailů, které jsou z hlediska případné jevištní interpretace nosné, a svědčí tak o jejím jistém dramaturgickém talentu. Následující otázky jsou tedy též spíše dramaturgického rázu:

- Autorka se snažila vymezit hlavní rozdíly mezi Corneillem a Racinem, a správně zmínila fakt, že „Pro Corneille byla na prvním místě politická témata a láska, která je v Racinově *Faidře* ústředním tématem, jím byla pokládána za ne dost velkou hybnou sílu tragédie“ (str. 31); přesto však v Racinově *Faidře* jistá politická linie existuje: kde, a jak je spojena s celkovým fungováním jedné z hlavních postav?
- V analýze hry Sarah Kaneové autorka konstatuje, že Hippolytos kdysi miloval a v lásce se zklamal (str. 40) a že se Faidra snaží Hippolyta získat navzdory možnému Théseovu návratu (str. 41). Jaký mají tyto posuny důsledek pro „život“ mýtu?

Co se týče odborné literatury, diplomantka pracovala s relevantními tištěnými i internetovými zdroji, práce však není sekundární literaturou zatížená právě kvůli důrazu na čtení vlastních dramatických textů. Přece jen však je překvapivé, že autorka nepracovala více například s publikací *Divadlo francouzského baroka* Vladimíra Mikeše, neboť právě v ní lze najít velmi detailní analýzu duchovního rozměru Racinova díla, a tedy i onoho – pro autorku důležitého – postupného příklonu ke křesťanské etice.

Závěrem lze ovšem konstatovat, že diplomová práce Lucie Křápkové rozsahem i metodou splňuje podmínky bakalářské práce, a proto ji doporučuji k obhajobě